

Bostadshypoteks- bankens stadgar kritiskt granskade.

Finlands Banks direktion
gör anmärkningar.

Fremst efterlystas betryggande åtgärder mot kursförluster.

Statsrådet stadfäste på lördagen, såsom tidigare omnämmts, förslaget till stadgar för Finlands bostadshypoteksbank och beslöt till föreningen överlämna de statsobligationer, som förutsättas i förordningen om understödande från statens sida av en bostadshypoteksförening.

Förrän statsrådet träffade sitt avgörande, inhämtade det utlåtande av Finlands Banks direktion, som fann att stadgeförslaget i flere avseenden kunde lämna rum för justeringar och ändringar.

Föreningens namn fann direktionen redan i någon mån vilseledande, då det är klart att frågan här ej gäller en bankinspektionen underkastad av ett aktiebolag innehavd bank. Då för bankens stiftande ej förutsattes konstituerande möte, hade det varit önskvärt att delägarna så snart som möjligt, senast inom ett år, hade blivit i tillfälle att faktiskt inverka på styrelsens sammansättning, utan att härför behöva vänta till utgången av en tre års verksamhetsperiod. Det hade även varit skäl att i stadgarna beakta seriesystemets tillämpande både på lån som tagas och lån som givas, enär detta i alla fall senare måste tillämpas, när föreningen upptar lån på olika villkor. Avsikten torde dock icke vara att alla in-teckningar, som kommit i föreningens händer, utan någon gruppering skola användas som realsäkerhet för alla av föreningen upptagna obligationslån och att alla låntagare, oberoende av ur vilket av föreningens obligationslån de erhållit sitt lån, skola stå i enahanda solidariskt ansvar för alla övriga låntagare. I stadgarna talas om den grundfond staten till föreningen överlämnat, ehuru detta överlämnande är beroende av särskilt beslut efter det stadgarna stadfästs. Vad föreningens reservfond beträffar kommer den alltid att förbli relativt svag.

Då jämlikt 11 § i lagen angående bostadshypoteksföreningar in-teckningarna jämte kassasaldot skola motsvara de förbindelser föreningen lämnat för upptagna lån, innebär detta, att såväl de in-teckningar som motsvara det åt delägarna i penningar utgivna lånebelop-

pet som även de av stadgarna föreskrivna till 10 % av lånebeloppet uppgående tilläggsin-teckningarna eventuellt i sin helhet behövas till säkerhet för ett upptaget obligationslåns nominella belopp. Dessa tillskottssäkerheter frigöras visserligen i den mån lånet amorteras och senast inom loppet av halva lånetiden, men under denna tid, som kan uppgå till halvtannat eller ett par decennier varje gång, komma de icke att fylla sitt ursprungliga ändamål, vilket varit att skapa en viss realsäkerhet för eventuella förluster.

Vid granskning av stadgarna för en inrättning av detta slag fästes huvuduppmärksamheten dock vid frågan om kursriskerna. För en inrättning, som placerar sina medel mot förstklassiga in-teckningar och håller sig inom gränserna 45—55 % av fastigheternas in-teckningsvärde, innebär kursrisken nästan den enda nämnvärda förlustmöjligheten, men då föreningens verksamhet grundar sig på långvariga, decennier fortbestående förbindelser, kan denna risk för densamma under ogynnsamma förhållanden bliva ödesdiger.

Ur stadgeförslagets ordalydelse framgår icke, i vilken mån föreningens stiftare varit på det klara med den absoluta nödvändigheten att undvika kursrisk. Uttryckligt stadgande, som skulle ålägga föreningens förvaltning att så begå att kursrisk icke bäres av föreningen, söker man förgäves. Ifrågavarande skyldighet har möjligen ansetts ingå i den i 14 § intagna meningen: I föreningens utlåningsrörelse skola lånevillkoren i avseende å ränta, amortering och övriga omständigheter bestämmas i överensstämmelse med de förbindelser, som vid inlåningen blivit av föreningen ingångna. Klart är att även det myntslag i vilket låneöverenskommelsen är uppgjord och betalningen i sinom tid skall verkställas, kan tolkas såsom hörande till de övriga omständigheter, som i paragrafen nämnas. Men betydelsen av denna princip för föreningens verksamhet är av så grundläggande natur, att dess ovillkorliga tillämpande icke kan lämnas beroende av framtida tolkning, utan måste man komma till klarhet redan förrän den av stadgarna förutsatta 100 milj. marks grundfonden till föreningen överlåtes. Om ifrågavarande krav icke fylles, innebär det att föreningen som sådan bygger sin verksamhet på en grund som, om olyckliga omständigheter tillstöta, kan vara ohållbar med den följd, att en del låntagare kunna komma att få för andra delägare betala förluster som orsakats genom kursfluktuationer.

Om detta krav fylles, med andra ord, om föreningens utlåning kommer att ske i samma myntslag som dess inlåning i varje fall skett eller med fullt betryggande guld-klausul sålunda att föreningen är fri från kursrisk, är inrättningens framtid tryggad. Dess gäldenärer komma alltid att betala just

det belopp de till låns erhållit, varken mer eller mindre, och befrias dessutom praktiskt taget från det solidariska ansvar de ha att bära för varandra. Då ha även skapats nödiga förutsättningar för förmögnare gårdsägares anslutning till föreningen, vilken de undvika och komma att undvika, ifall ej dess egen soliditet på detta sätt är tryggad.

Även utåt är det ur synpunkten av statens egen kredit viktigt att frågan om kursriskerna ordnas på förenämnt sätt. Ehuru statens ansvar för föreningen är begränsat till 100 milj. mk, är det sannolikt att de utländska köparna av föreningens obligationer bringas den uppfattning, till vilken tendenser även i hemlandet redan förspors, att dess lån äro av staten garanterade. På grund härav är det även sakligt riktigt att föreningens verksamhet får en så riskfri och förtroendeingivande bas som möjligt.

Om man icke vill uppskjuta saken till dess föreningens initiativtagare hunne uppgöra ett reviderat förslag till stadgar, ansåg Finlands Banks direktion att saken kunde ordnas så att stadgarna trots deras nuvarande bristfälligheter skulle stadfästas, men att statsrådet vid handläggningen av frågan om överlätrandet av statsobligationerna åt föreningen skulle besluta, att överlåtelser sker under förutsättningen, att uttrycket övriga omständigheter i 14 § uttryckligen skulle förklaras innebära skyldighet, att vid utlåningen använda fullt betryggande guld-klausuler eller att städse använda samma myntslag, i vilket föreningen i varje särskilt fall upptagit lånet.